

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เจริญวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๘/๒๕๕๖

วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนา

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนา ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า นายทะเบียน พรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคสังคมพัฒนา เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยที่พระราช บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อย แพลดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการ ให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแพลดสิบวันในวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ อันเป็นวันหยุดราชการ พรรค สังคมพัฒนาได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นวันทำการ วันแรกภายหลังครบกำหนดหนึ่งร้อยแพลดสิบวัน ดังนี้

๑. การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองและการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค

๑.๑ การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๔ สาขา ได้แก่

(๑) ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๑ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลไพรบึง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

(๒) ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๓๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลหัวเสือ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

(๓) ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๑/๓ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองข่อย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

(๔) ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๕๕ หมู่ที่ ๖ ตำบลน้ำรอบ อำเภอพุนพิน จังหวัด สุราษฎร์ธานี มีคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๑.๒ การรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรค พร้อมทั้งได้จัดส่งทะเบียนสมาชิกพรรคสังคมพัฒนา (แบบ ท.พ. ๔) จำนวน ๕,๒๘๒ คน

๒. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษ จำหัดลำปาง จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนามีภูมิลำเนาอยู่ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า ในการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนามีการประชุมใหญ่สาขาพรรคเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค โดยมีสมาชิกพรรคเข้าร่วมประชุมครบองค์ประชุมตามข้อบังคับพรรคและลงลายมือชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมด้วยตนเองหรือไม่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดแจ้งว่า

๒.๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนา ลำดับที่ ๑ ว่า ได้สอบถามผู้ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ปรากฏชื่อในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรค รวม ๒๓ คน ซึ่งให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าได้สมัครเป็นสมาชิกพรรคสังคมพัฒนาจริง แต่ยังไม่เคยมีการประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนาแต่อย่างใด ต่อมานางสาวไพรวลัย ศิวารรณ ผู้ประสานงานการจัดตั้งสาขาพรรค และนายกุดั่น ศิวารรณ ผู้ได้รับเลือกตั้งให้เป็นประธานสาขาพรรค ได้มาให้ถ้อยคำต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดศรีสะเกษว่า ได้มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๔๕ จริง แต่ที่ได้ให้ถ้อยคำก่อนหน้านี้นี้ว่าไม่มีการประชุม เนื่องจากเข้าใจผิดในข้อเท็จจริง

๒.๒ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดนนทบุรีได้รายงานว่า เนื่องจากเกิดอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ทำให้ไม่สามารถตรวจสอบการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนา ลำดับที่ ๓ ได้ทันตามกำหนดเวลา โดยจะเร่งรัดตรวจสอบและรายงานผลให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งทราบโดยด่วน

๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดลำปาง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนา ลำดับที่ ๒ และ ๔ ว่ามีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคทั้งสองสาขา โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมตามรายงานการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุมได้ลงลายมือชื่อในรายงานการประชุมด้วยตนเองจริง

๓. เมื่อวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๔๕ นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมพัฒนา ลำดับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ เนื่องจาก

๓.๑ ข้อบังคับพรรคสังคมพัฒนา ข้อ ๕๕ และข้อ ๕๘ กำหนดว่า แผนและกำหนดระยะเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองในท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งใด ให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของ

คณะกรรมการบริหารพรรคเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ จัดตั้งตามความประสงค์ของสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรอยู่ในท้องที่หรือเขตเลือกตั้งนั้นๆ ตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป เมื่อคณะกรรมการบริหารพรรคได้อนุมัติให้ท้องที่ใดหรือเขตเลือกตั้งจัดตั้งสาขาพรรคได้ ให้มีหนังสือแจ้งต่อตัวแทนของสาขาพรรคนั้น เพื่อดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคเป็นครั้งแรกภายในสามสิบวัน แต่ข้อเท็จจริงจากเอกสารหลักฐานปรากฏว่า พรรคสังคมนำพัฒนาได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคสังคมนำพัฒนา ลำดับที่ ๑ จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ ลำดับที่ ๒ จังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ลำดับที่ ๓ จังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ และลำดับที่ ๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ก่อนที่คณะกรรมการบริหารพรรคจะอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้งสิ้น เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ กรณีจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคสังคมนำพัฒนา

๓.๒ ข้อบังคับพรรคสังคมนำพัฒนา ข้อ ๕๕ กำหนดว่า ให้มีคณะกรรมการสาขาพรรคคณะหนึ่งซึ่งเลือกตั้งโดยที่ประชุมใหญ่สาขาพรรคจากสมาชิกสามัญซึ่งมีภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนราษฎรและมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในสาขาพรรคนั้น จำนวน ๗ คน แต่ข้อเท็จจริงสาขาพรรคสังคมนำพัฒนาทั้งสี่สาขามีผู้ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสาขาพรรค สาขาละ ๕ คน ซึ่งเกินกว่าที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคสังคมนำพัฒนา

๓.๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมนำพัฒนา ลำดับที่ ๑ ปรากฏว่า ผู้ให้ถ้อยคำซึ่งเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ปรากฏชื่อในรายงานการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค รวมจำนวน ๒๓ คน ได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่เคยมีการประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคสังคมนำพัฒนาแต่อย่างใด

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาเห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคสังคมนำพัฒนา พรรคสังคมนำพัฒนายังไม่มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการยุบพรรคสังคมนำพัฒนา ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๕๖ พรรคสังคมนำพัฒนาได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนำพัฒนา ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๖ ที่ประชุมได้มีมติให้ยุบเลิกพรรคสังคมนำพัฒนาตามข้อบังคับพรรคสังคมนำพัฒนา พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๓๐ (๘)

และข้อ ๑๐๗ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องเพิ่มเติม ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนา ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง อีกเหตุหนึ่งด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้อง และคำร้องเพิ่มเติมไว้ดำเนินการ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้อง และสำเนาคำร้องเพิ่มเติมให้พรรคสังคมพัฒนา เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่พรรคสังคมพัฒนามิได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบคำร้องแล้วมีปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยว่ากรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนาเนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมีเหตุต้องเลิกพรรคการเมืองตามข้อบังคับพรรค ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) และ (๕) ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใด มีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสังคมพัฒนา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคสังคมพัฒนาไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่าพรรคสังคมพัฒนาได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคสังคมพัฒนา ตามพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ การที่พรรคสังคมนิยมได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง จำนวน ๔ สาขา ได้แก่ สาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดศรีสะเกษ ลำดับที่ ๒ จังหวัดลำปาง ลำดับที่ ๓ จังหวัดนนทบุรี และลำดับที่ ๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคสังคมนิยมทั้ง ๔ สาขา เนื่องจากพรรคสังคมนิยมได้จัดประชุมเพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคลำดับที่ ๑ จังหวัดศรีสะเกษ ลำดับที่ ๒ จังหวัดลำปาง ลำดับที่ ๓ จังหวัดนนทบุรี และลำดับที่ ๔ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก่อนที่คณะกรรมการบริหารพรรคจะอนุมัติให้จัดตั้งสาขาพรรคทั้งสี่ กรณีจึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับพรรคสังคมนิยม ข้อ ๕๕ และข้อ ๕๘ โดยมีหนังสือแจ้งให้หัวหน้าพรรคสังคมนิยมทราบ และพรรคสังคมนิยมได้โต้แย้งข้อกล่าวหาตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่า พรรคสังคมนิยมไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขาภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมนิยมได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยแจ้งว่า คณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมมิได้ยุบเลิกพรรคสังคมนิยมตามข้อบังคับพรรคสังคมนิยม พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๓๐ ซึ่งกำหนดว่า “คณะกรรมการบริหารพรรคมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้ ... (๘) อนุมัติ ยุบเลิกพรรค และยุบเลิกการจัดตั้งสาขาพรรคและองค์การเสริมสร้างพรรค ...” และข้อ ๑๐๗ ซึ่งกำหนดว่า “ให้หัวหน้าพรรคมีอำนาจเรียกคณะกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่ในปัจจุบันมาประชุมเพื่อลงมติการลงมติให้ถือเสียงข้างมากของกรรมการบริหารพรรคที่มาประชุมในกรณีที่มีเสียงเท่ากันให้ประธานที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เมื่อได้ผลการลงมติเป็นอย่างไรแล้ว ให้หัวหน้าพรรคบันทึกผลการลงมตินั้นส่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามขั้นตอนการยุบพรรคต่อไป” นั้นพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมนิยมได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) อีกเหตุหนึ่งด้วย

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง วินิจฉัยให้ยุบพรรคสังคมนิยม

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ